

Reflektioner om finanspolitiska rådet

Lars Calmfors

Finanspolitiska rådets tioårsjubileum

4/12-2017

Frågor

1. De ursprungliga förslagen och hur det sedan blev
2. Friktionerna runt rådet
3. Rådets roll i den demokratiska processen
4. Rådets inflytande

STEMU-utredningens förslag 2002

- Bakgrund
 - underlagsrapport av Charles Wyplosz
 - internationell ekonomdiskussion
 - erfarenheter från andra länder
- Ökade krav på finanspolitiken vid EMU-medlemskap
- Utredningens förslag om finanspolitiskt råd
 - framåtblickande rekommendationer om finanspolitikens inriktning
 - regeringen måste ta offentlig ställning till rekommendationerna och motivera eventuell annan politik

Hur blev det?

- Mer av tillbakablickande granskning
- Bredare uppdrag än de offentliga finanserna och finanspolitiken
 - tillväxt
 - sysselsättning
 - inkomstfördelning (från 2011)
 - hur väl redovisas motiven för politiken (underlag)
 - bidra till "ökad debatt om den ekonomiska politiken"
- Bra med bredare uppdrag
 - bättre underlag på fler politikområden
 - lättare rekrytera ledamöter

Friktioner runt rådet

- Grundläggande tidsinkonsistensproblem
 - lätt för politiker gilla oberoende utvärdering *ex ante*
 - svårare gilla konkret kritik *ex post*
- Friktionerna bekräftar att rådet gjort sitt jobb
- Begränsa inte rådets mandat!
 - förskjutning från att man *ska* granska också annat än de offentliga finanserna till att man *får* göra det

Rådet och den demokratiska processen

- Till en början ansågs förslagen om ett finanspolitiskt råd mycket kontroversiella (vänstern, statsvetare)
 - ”icke valda experter ska inte överpröva valda politikers beslut”
- Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet röstade emot 2007
- 2011 ställde sig också dessa partier bakom rådet i en överenskommelse med alliansregeringen
- 2016 ställde alla riksdagspartier bakom rådet i Överskottsmålskommittén
- Rådet har förvärvat legitimitet
 - värdefulla friktioner med Anders Borg och Magdalena Andersson

Rådets huvudfunktioner

- Ge beslutsfattare och väljare *bättre underlag* att bedöma i vilken mån olika åtgärder främjar de politiskt uppställda målen
- Motverka den tendens till *kortsiktighet* som alltid finns i politiken

Har rådet påverkat politiken???

- Gradvis mer expansiv finanspolitik under finanskrisen och efterföljande recession.
- De differentierade och höjda a-kasseavgifterna har övergetts.
- De nedsatta sociala avgifterna för ungdomar har avskaffats.
- Bättre redovisning av den offentliga sektorns förmögenhet, inklusive realkapital, i de ekonomiska propositionerna.
- Färre indikatorer för om överskotts målet uppnås.
- Det ser nu ut att hända något med enkla jobb – etableringsanställningar – för nyanlända.